

GRAFIKA

*Liena Bondare
Vladislavs Grišins
Paulis Liepa
Kate Seržāne
Māris Subačs
Dārta Stafecka*

GRAPHICS

Latvijas laikmetīgās grafikas izstāde turpina Daugavpils Marka Rotko mākslas centra izstāžu sēriju, kas sākās ar Latvijas laikmetīgās glezniecības autoru izlasi, turpinājās ar keramiku, bet tagad tiek prezentēti seši Latvijas laikmetīgās grafikas pārstāvji. Tās ir spilgtas un atšķirīgas personības, kas parāda grafikas specifisko smeķi un uzdod jautājumu par grafikas robežām. Viņu vidū ir gan vecmeistari un autori, kas jau sevi mākslā ir pierādījuši, gan pavisam jauni mākslinieki.

Vispieredzējušākais šajā kompānijā ir Vladislavs Grišins, lai gan viņa mākslas valoda ir valdzinoši svaiga. Abstrakti arhitektoniskās un ar inženiertehnisku precizitāti izstrādātās akvatintas ir ieturētas minimālisma tradīcijās. Formas tīrība, līdzsvarota kompozīcija un vieglums, jūtot papīru elpojam caur drukas klājumu, V. Grišina kompozīcijām piešķir meditatīvu magnētismu.

Kate Seržāne atdod godu klasiskām vērtībām: fotoreālisma manierei un mūsdienās reti satopamajam sēpijas un ogle zīmējumam. Vienīgi ar rokas pieskārienu tiek radīta vizuālā realitāte, kas pārlicina par savu ticamību. Pat ja samtainajā zīmējumā tēliem ir vairākkārtīgs palielinājums, nekas neliek šaubīties par šīs realitātes esamību.

Māris Subačs zīmējumu traktē ļoti personiski un strādā ar atvērtu sirdi. Rokas kustība nav atrauta no domas līdzīgi kā dzīve no mākslas. Melna līnija uz balta fona, iespējams, ir pats minimālistiskākais izteiksmes veids, bet M. Subačam tieši ar to visefektīvāk izdodas paust savas dvēseles dziļākās domas, ļaujot skatītājam pieskarties mistiskajai pieredzei un garīgajai dimensijai.

Paulis Liepa pārlicinoši grauj priekšstatu par grafiku kā melnbaltu mākslu. Krāsa viņa darbos ir tikpat būtiska, cik faktūra vai pati kompozīcijas uzbūve. Viņš darbos izmanto preču zīmju un iepakojumu dizaina estētiku, bet pasniedz to tik garšīgā mērcē, ka pirmavotam vai nu vairs nav nozīmes, vai tas jau veido asprātīgu metaforu.

Liena Bondare strādā konceptuāli. Idejas izteikšanai grafika ir tikai instruments, pieeja vai domāšanas veids. Domu mezglos, kurus jārisina arī skatītājam, māksliniece vienmēr nonāk pie formas tīrības. Kompozīcijas ir labi uzbūvētas konstrukcijas, kur estētiskais baudījums labās proporcijās ir sabalansēts ar intelektuālu slodzi.

Dārta Stafecka pārstāv jaunāko grafiku paaudzi. Būtisks izteiksmes līdzeklis viņai ir cilvēka figūra. Māksliniece jūtas vienlīdz ērti, izmantojot ofortu, linogriezumu vai jekuru citu grafikas tehniku, kas viņai kalpo, lai izteiktu aktuālus pasaules vērojumus. Viņas skats ir atklāts un neizpušķots.

Ieva Nagliņa

Exhibition of Latvian contemporary graphics continues series of exhibition held by Daugavpils Rothko Art Centre, which began with selection of paintings by Latvian contemporary artists, followed by ceramics and now featuring six representatives of Latvian contemporary printmaking art. They are bright and distinct personalities who reveal the specific *smack* of printmaking and raise the question on borders in graphic art. These six artists cover the range from the old masters and artists who have proven themselves, as well as young artists just emerging on the art scene.

The most experienced artists in this team is Vladislavs Grišins, although his artistic language is fascinatingly fresh. Abstract architectural aquatints elaborated with engineering precision keep minimalist tradition. Purity of form, balanced composition and lightness thus allowing the viewers to feel the paper's breathing through print coating this bringing meditative magnetism to compositions by Grišins.

Kate Seržāne honours classical values: photorealism, as well as sepia and charcoal drawings which are so rare today. Visual reality is created only with a touch of the hand convincing of its credibility. Even when images in the velvety drawing are multiply magnified, nothing doubts the existence of reality.

Māris Subačš interprets drawing very personally and works with an open heart. Hand stroke is not far removed from the idea – like one's life cannot be removed from art. Black line on white background most likely is the most minimalistic expression, but Māris Subačš has found it as the most effective for expression deepest thoughts of his soul, giving an opportunity for the viewer to *touch* the mysterious experience and the spiritual dimension.

Paulis Liepa strongly undermines the idea of printmaking as black-and-white art. Colour in his works is just as essential as the texture or the structure of the composition itself. He absorbs in his works aesthetics of trademarks and packaging design, presenting them in such a delicious *dressing* that the primary source either is no longer relevant or it forms a witty metaphor.

Liena Bondare works conceptually. Printmaking for her is only a tool, an approach or a way of thinking for expressing her ideas. Through *junctions* of ideas to be *uncoiled* by the viewer, the artist reaches the purity of forms. Her compositions are well-built structures, where aesthetic pleasure and intellectual load are well-balanced.

Dārta Stafecka represents the latest generation of graphic artists. For her, a human figure is an important means of expression. The artist feels equally comfortable using etching, linocut or any other printmaking technique, which serves for expression of her actual observations of the world. Her view is open and unvarnished.

Kādu jūs redzat savu vietu Latvijas laikmetīgās mākslas kontekstā?

Liena Bondare: Vai tas ir jautājums par statusu, piederību kādai sociālai grupai, par pieredzi vai muzeja kolekciju? Objektīvi iespējams atbildēt pēc ilgāka laika, kad subjektīvais un emocionālais fons kļuvis neitrāls. Vieta nav būtiskākais. Tā noteikti nav galvenais pamats mākslas darba radīšanā, nebūt nav labākais kritērijs mākslas darba izstādīšanai un domapmaiņai. Bieži tā var būt ierobežojošs faktors. Mākslas darba kontekstu jau neveido mākslinieks viens pats, tādēļ, manuprāt, būtu svarīgi izvairīties no formālisma un virspusējības, jo īpaši kuratora un kritiķa darbā. Paredzēt, kurā brīdī mākslinieka daiļrade sasniegs pilnbriedu vai kāda visu piemirsta autora darbs atgūs aktualitāti, ir sarežģīti. Veiksme, tāpat kā publikas un mākslas institūciju interese, ir mainīga.

Noteikti jūtos savam laikmetam un mākslas videi piederīga, regulāri rīkoju personālizstādes, piedalos dažādos projektos gan Latvijā, gan ārvalstīs, cenšos apmeklēt nozīmīgākās izstādes un muzejus un izvērtēt savu darbību plašākā kontekstā.

Vladislavs Grišins: Dzīvē ir tikai divi procesi – sašaurināšanās un paplašināšanās. Tas tā ir visur, ne tikai mākslā. Bet šie procesi nav bezgalīgi, tiem ir savas robežas. Es mākslā mēģinu iet minimālisma virzienu – atmest visu, ko var atmest. Bet vienā brīdī es sapratu, ka man ir pārāk maz izteiksmes līdzekļu un es nevaru vairs neko pateikt. Tad es sastapu sava minimālisma robežu.

Paulis Liepa: Neredzu. To lai redz citi.

Kate Seržāne: Laikmetīgā māksla? Par to lai spriež mākslas teorētiķi, jo es taču dzīvoju un darbojos šajā laikā. Šodienas aktualitātes mums ir pietiekoši raibas un krāsainas, kas savā veidā rada apjukumu, kam tad no visa tā pievērsties.

Māris Subačs: Esmu veidojies kā mākslinieks 20. gs. 70. un 80. gados, kad man māksla stipri vien bija garīga izeja. Pēc Padomju Savienības sabrukuma es gribēju šo garīgo dimensiju saglabāt, reformējot savu mākslu, nevis turpinot taisīt kaut ko sociālistisku. Tas mani noveda pie reliģiskas problemātikas un radās periods, ko es nenožēloju. Tikai garīgā pasaule man tagad liekas grūti attēlojama, un tur ir maz baznīcas dogmatikas, ja zin, uz kuru pusi īsts Dievs ir.

Dārta StafECKa: Latvijas laikmetīgā māksla ir tik daudzveidīga, ka, lai tajā atrastu savu vietu, nevajag pakļauties noteiktām tendencēm. Cenšos taisīt to, kas patīk, ar cerību, ka tas patīks arī citiem, tādējādi iespraucoties uz lielās mākslas skatuves.

Kāpēc jums ir svarīgi izteikt sevi grafikā? Ko grafika piedāvā tādu, kas nav iespējams citur?

Liena Bondare: Nezinu, vai varu apgalvot, ka šobrīd svarīgi domu ir izteikt tieši grafikā. Ir riskanti piekerties kādai tehnikai, jo, ilgstoši to kultivējot, pastāv liela iespējamība, ka tas kļūs pašmērķīgi. Arvien saistošāka man ir līdzsvarotas formas un satura vienība, kurā tehnika nav domas sākumpunkts. Savukārt tehniskā

meistarība kā jebkurā profesijā ir un paliek pašsaprotama kvalitāte, uz kuru vērts tiekties. Jāsaka gan, ka galvenokārt piedalīties man piedāvā tieši ar grafiku saistītos projektos.

Mani valdzina grafiskās domāšanas lakonisms. Līdzīgi haiku vai matemātikas formulām, kur domai slāni pa slāni jānoslīpē nost viss liekais un ar minimāliem līdzekļiem jāpasaka vairāk. Tādā ziņā darbs "Kunst > everyday nothing", kurš apskatāms šajā izstādē, ir nozīmīgs man pašai. Tā pamatā ir man jaunu izteiksmes paņēmieni, personisku pārdzīvojumu, vilšanās un ilgstošu pārdomu summa. Formai vajadzēja būt maksimāli neemocionālai. Tajā iekausēti citāti un atsauces no kino, literatūras un mākslas. Izkārtojumā iespaidojos no Sergeja Eizenšteina aprakstītajiem montāžas principiem. Svarīga ir darba un skatītāju mijiedarbība (daudzi izmanto iespēju zīmēt ar izstāžu zālē atstāto kritu uz darba tāfeles virsmas). Ir ļoti interesanti izpakot darbu pēc izstādes, kad tas ir atgriezies pie manis. Ikreiz komentāri mani pārsteidz.

Vladislavs Grišins: Jau no alu zīmējumu laikiem grafika ir cilvēka pirmbūtne – nepieciešamība skrāpēt uz sienām. Pirmais, ko cilvēks uzter, protams, ir gaismas, tāpēc glezniecību var uzskatīt par primāru. Bet grafika ir intelektuālāka. Tā iet sāpus, jo grafikai ir nepieciešama abstrahēšanās. Kā teicis mākslas vēsturnieks Vipers, grafika ir glezniecības pretstats, jo glezniecībā kompozīciju sāk veidot no rāmja, bet grafikā – no centra. Mans sapnis ir uztaisīt grafiku, kur lapas centrā ir viens punkts. Un tur ir viss. Grafikas burvība un fenomens ir – ka tā rada ap sevi intīmāku telpu.

Paulis Liepa: Iespējams, ka man vienkārši ir svarīgi sevi izteikt, un grafika ir tikai viens no dzīves piedāvātajiem izteiksmes veidiem. Turklāt grafikā radošais process veiksmīgi sadzīvo ar darba veidošanas tehnisko pusi, tādējādi kaut nedaudz disciplinē mākslinieku, liekot domāt vairākus gājienus uz priekšu.

Kate Seržāne: Savu skatījumu un idejas rodu, izmantojot akadēmiskas tehnikas. Esmu padziļināti pievērsusies zīmējumam un tieši sēpijas zīmējuma tehnikai savienojumā ar ogli un citiem materiāliem, kas sevī ietver smalku monohromu toņu burvīgo un neizsmeļamo pasauli, nezaudējot glezniecībai raksturīgās silti vēsās attiecības. Tas man rada izaicinājumu apkārtējās vides krāsainībā ieraudzīt melni baltās grafiskās attiecības. Atradumi dod prieku un laimi, kas rada vēlmi izteikties caur zīmējumu un sniedz izaugsmes iespējas.

Māris Subačs: Esmu strādājis arī glezniecībā, bet man pēdējā laikā māksla ir bijusi stipri vien prāta lieta, kam atbilst tīra līnija un teorētiska doma.

Dārta Stafeka: Visvairāk es izbaudu darba procesu, tāpēc man ir svarīgi izteikties tieši grafikā. Var panākt līdzīgu efektu citos medijos, bet man kā māksliniekam process ir tikpat svarīgs kā rezultāts. Man patīk sajūst metāla plātes svaru rokās, to, kā apstrādes procesā mainās tā virsma, krāsas biezums un smarža, tas, kā mainās papīrs, to mērcējot, preses pretestība, patīk izjust akvatintas graudainumu un linogrīzuma aso raupjumu. Mākslu vajag ne tikai redzēt, bet arī sajūst.

Where do you see your place in the context of contemporary art in Latvia?

Liena Bondare: *Is it a question on status, belonging to a particular social group, experience or the museum's collection? Delivery of an objective answer requires some time, when the subjective and the emotional background becomes neutral. The place is not important. It is certainly not the main basis for creation of an artwork, it is not the best criterion for exposition of an artwork and exchange of views. Often it may be a limiting factor. Context of an art work is not created by an artist alone, so I think it would be important to avoid formalism and superficiality, especially in the work of a curator and a critic. It is difficult to predict when the artist's creation will reach its heights or a work of an artist buried in oblivion will regain actuality. Success, like public interest and interest from art institutions, changes.*

I certainly feel belonging to my age and art environment, I regularly hold solo exhibitions, participate in various projects both in Latvia and abroad, I try to attend the most important exhibitions and museums, and to evaluate my activities in a wider context.

Vladislavs Grišins: *Life consists of only two processes – contraction and expansion. It is like that everywhere, not only in art. But these processes are not endless, they have their limits. In art I choose minimalistic approach – to give up everything that can be given up. But at one point I realized that I have too few means of expression and I cannot add anything anymore. At this point I met my minimalist borders.*

Paulis Liepa: *I don't see it. It is up to others to see.*

Kate Seržāne: *Contemporary art? It is for art theorists to judge, as I live and work in this time. Current events are crazy and colourful enough to create – in their own way – confusion in regard to the point of focus.*

Māris Subačš: *I developed as an artist in the 1970s and 1980s when art for me was a mental escape. After the collapse of the Soviet Union, I wanted to keep this mental dimension by reforming of my own art, rather than making something socialist-like. This brought me to religious topics leading to a period in my art, which I do not regret. Only the spiritual world now seems to me difficult to be shown, and there is little ecclesiastical dogmatics, if we know where the real God is.*

Dārta Stafecka: *Latvian contemporary art is so diverse that in order to find your place in it, you should not submit yourself to certain trends. I try to create works that I like to create hoping that they will appeal to others, thus squeezing myself on the big stage of art.*

Why it is important for you to express yourself in printmaking? What can graphic art offer you that cannot be found elsewhere?

Liena Bondare: *I do not know if I can say that at the moment it is important for me to express my idea in printmaking. It is risky to cling to a certain technique, as lengthy cultivation of it may lead to a self-sufficient goal. I am increasingly attracted to balanced unity of form and content where a technique is not a starting point of an idea.*

However, technical mastery, as in any profession, is and remains a self-sufficient quality to strive for. I must say though, that I am mostly offered to participate in printmaking-related projects.

I am fascinated by the laconic way of graphic thinking. Similarly to the haiku or mathematical formulas, where an idea is expressed through minimal means sanding off - layer-by-layer - all excesses. Considering the said, my work "Kunst > everyday nothing", which is currently displayed in the exhibition, is important for myself. It is based on a technique of expression which is new for me, as well as my personal experiences, frustrations and continuous reflections. The form should be at most emotionless. It is fused with citations and references from cinema, literature and art. The layout is inspired by principles of film editing described by Sergei Eisenstein. Interaction between the work and the audience is important (many use the opportunity to draw with a piece of chalk on the blackboard left in an exhibition hall). It is very interesting to unpack the work after exhibitions when it returns to me. Comments surprise me every time.

Vladislavs Grišins: Already from times of cave drawings, printmaking is a human drive - the need to scratch on walls. The first thing a person catches, is light, therefore painting can be considered as primary notion. While printmaking is more intellectual. It moves sideways, as printmaking requires abstraction.

As told by art historian Vipers - printmaking is an opposite of painting, as in painting composition is being created starting from the frame, while in printmaking - from the centre. My ambition is to create a graphic art work containing a single point in the middle which would cover everything. Magic and phenomenon of printmaking lies in its ability to create an intimate space around itself.

Paulis Liepa: Possibly it is simply important for me to express myself, and printmaking is just one means of expression offered by life. In addition, in printmaking creative process successfully coexists with technical side of creation, thus schooling an artists at least a little, suggesting to think over several moves ahead.

Kate Seržāne: I find my vision and ideas through academic techniques. I focused on drawing, and the combination of sepia and a charcoal and other materials show the magic and inexhaustible world of fine monochrome shades without losing the warmly cool relationship typical for painting. This challenges me to see black-and-white relationship in printmaking in the ambient colourfulness. Discoveries give joy and happiness, which causes the desire to express myself through drawing and provides opportunities for growth.

Māris Subačs: I have worked in painting, but lately my art is a mental thing, which corresponds to a pure line and theoretical idea.

Dārta StafECKa: The most I enjoy the process of creation, therefore it is important for me to express myself through printmaking. A similar effect can be achieved in other media as well, but for me, as an artist, process is as important as the result. I like to feel the weight of a metal plate in my hands, thickness and smell of paints, changes of paper when it is soaked, thickness and smell of a paint, resistance of a press, I like the feeling of graininess of aquatint and sharp roughness of linocut. Art should not only be seen, but also felt.

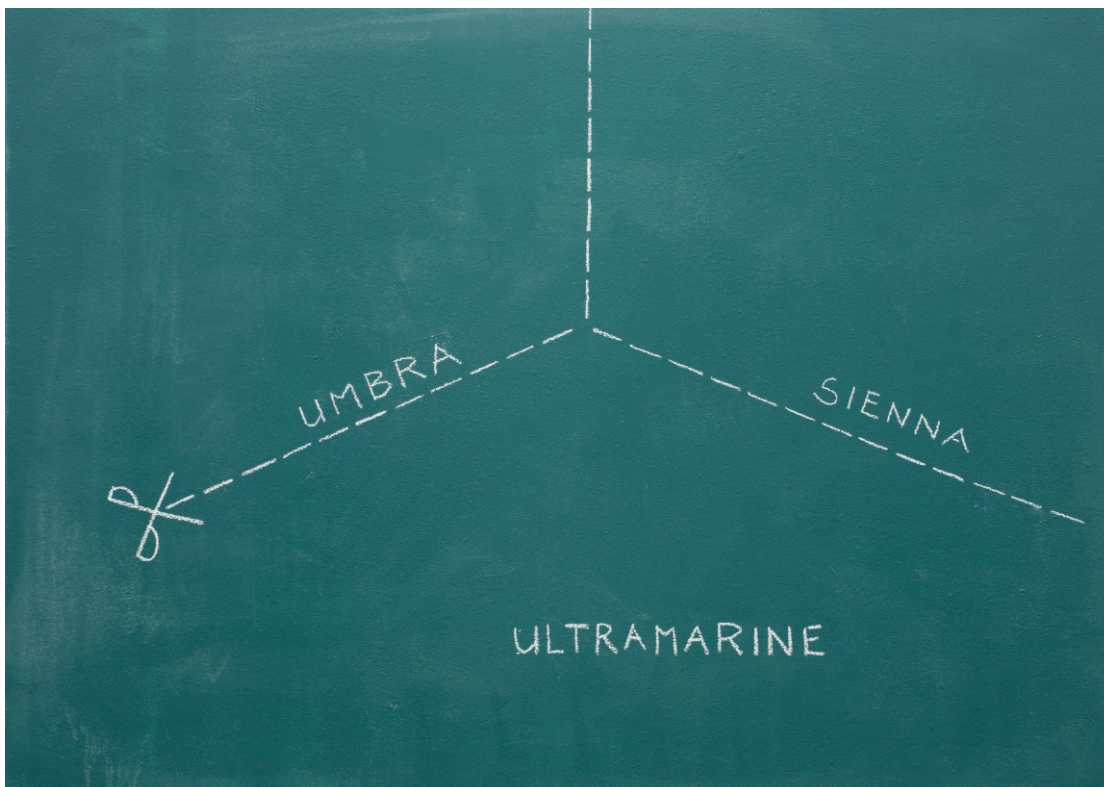

Liena Bondare / KUNST > IKDIENAS NEKAS / KUNST > EVERYDAY NOTHING

13 daļas - tāfeles, sietspiede, krīta zīmējums / 13 parts - blackboards, screenprint, chalk drawing / 2012

Liena Bondare / 5. daļa, "1:1" / 5th part, "1:1"
tāfele, sietspiede, krīta zīmējums / blackboard, screenprint, chalk drawing / 38 x 42 cm / 2012

Liena Bondare / 7. daļa, "Ainava" / 7th part, "Landscape"
tāfele, krīta zīmējums / blackboard, chalk drawing / 54 x 75 cm / 2012

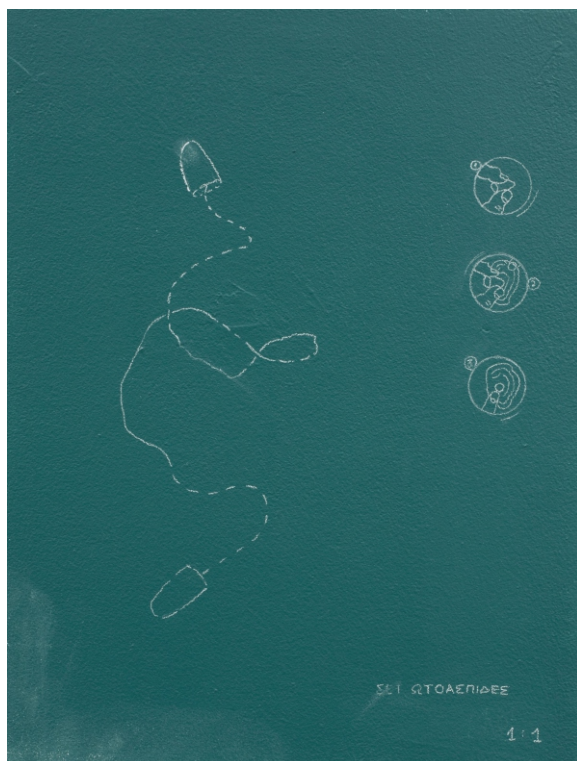
50 %

50 %

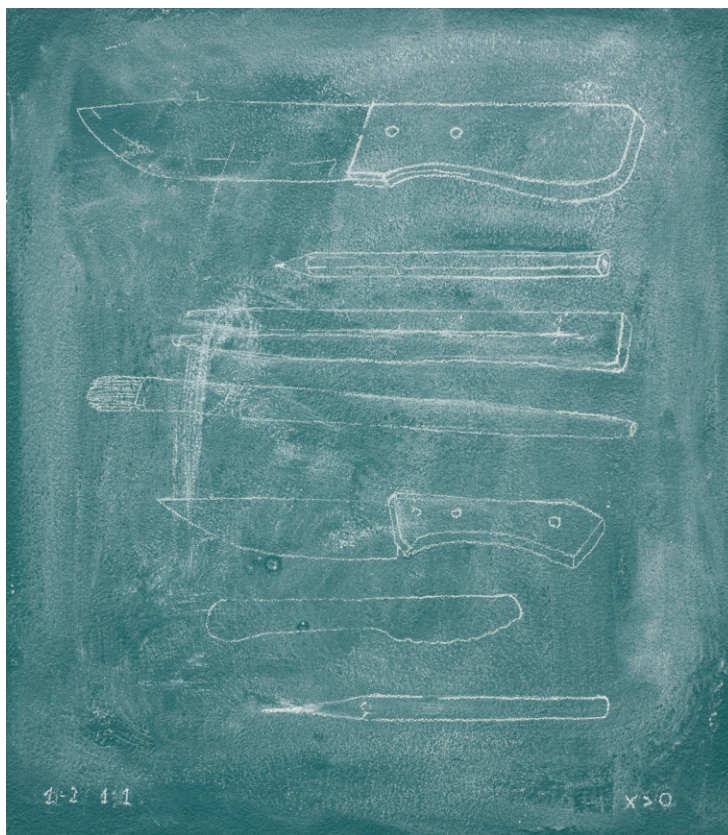
$$P(A=2X/B=X) = \frac{f(2x)}{f(x/2) + f(2x)}$$

$x > 0$

Liena Bondare / 1. daļa, "Ausu aizbāžņi" / 1st part, "Earplugs"
tāfele, sietspiede, krīta zīmējums / blackboard, screenprint, chalk drawing / 46,5 x 33 cm / 2012

Liēna Bondare / 4. daļa, "Darbariki" / 4th part, "Tools"
tāfele, sietspiede, krīta zīmējums / blackboard, screenprint, chalk drawing / 56 x 50 cm / 2012

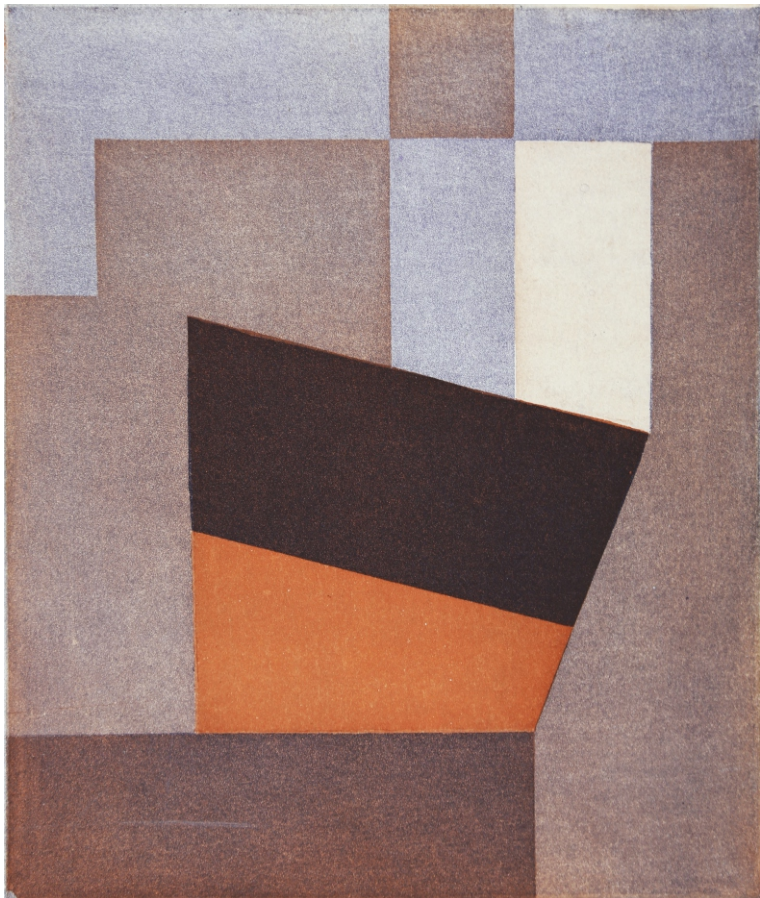
Vladislavs Grišins / Tilts / Bridge
papīrs, akvatinta / paper, aquatint / 35 x 27 cm / 1998

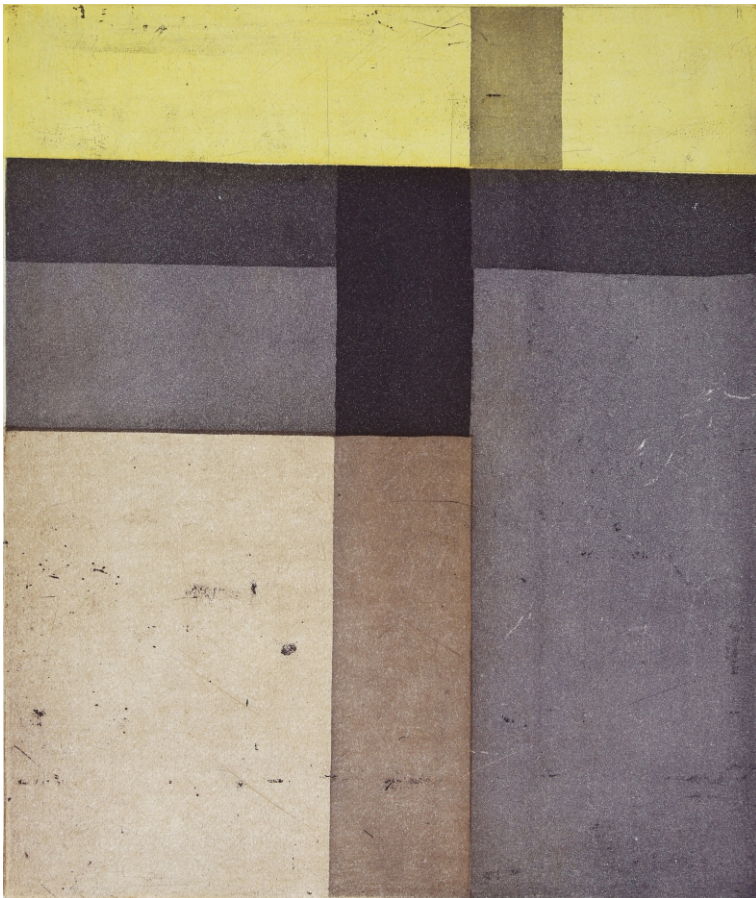

Vladislavs Grišins / Atspidums V / Glint V
papīrs, akvatinta / paper, aquatint / 32 x 27 cm / 2003

Vladislavs Grišins / Andrejosta
papīrs, akvatinta / paper, aquatint / 32 x 27 cm / 1995

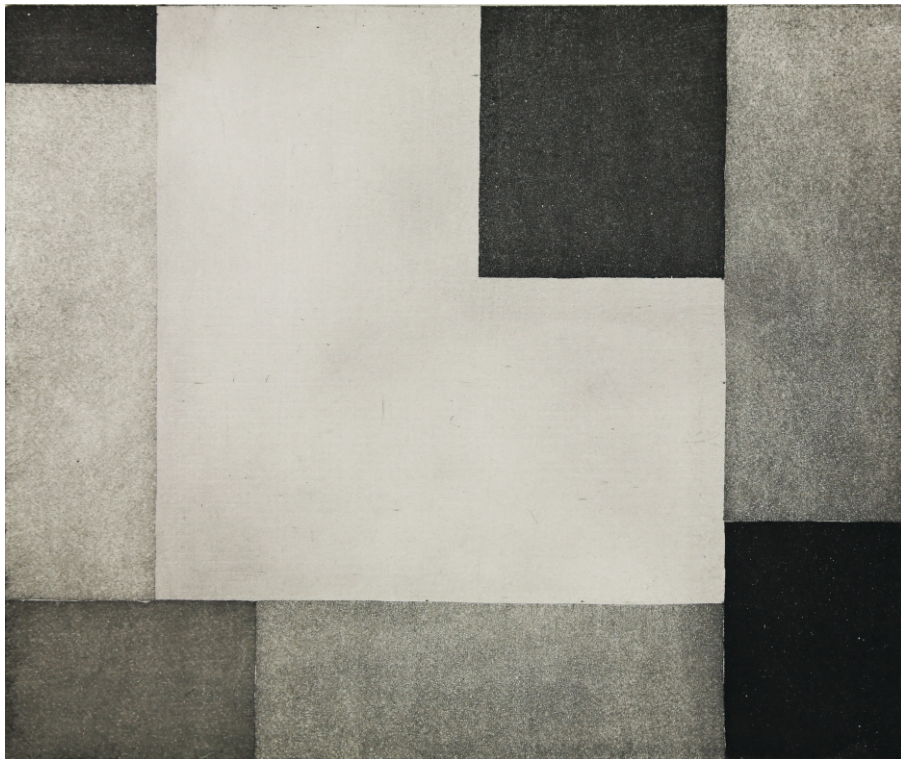

Vladislavs Grišins / Mols II / Breakwater II
papīrs, akvatinta / paper, aquatint / 32 x 27 cm / 1995

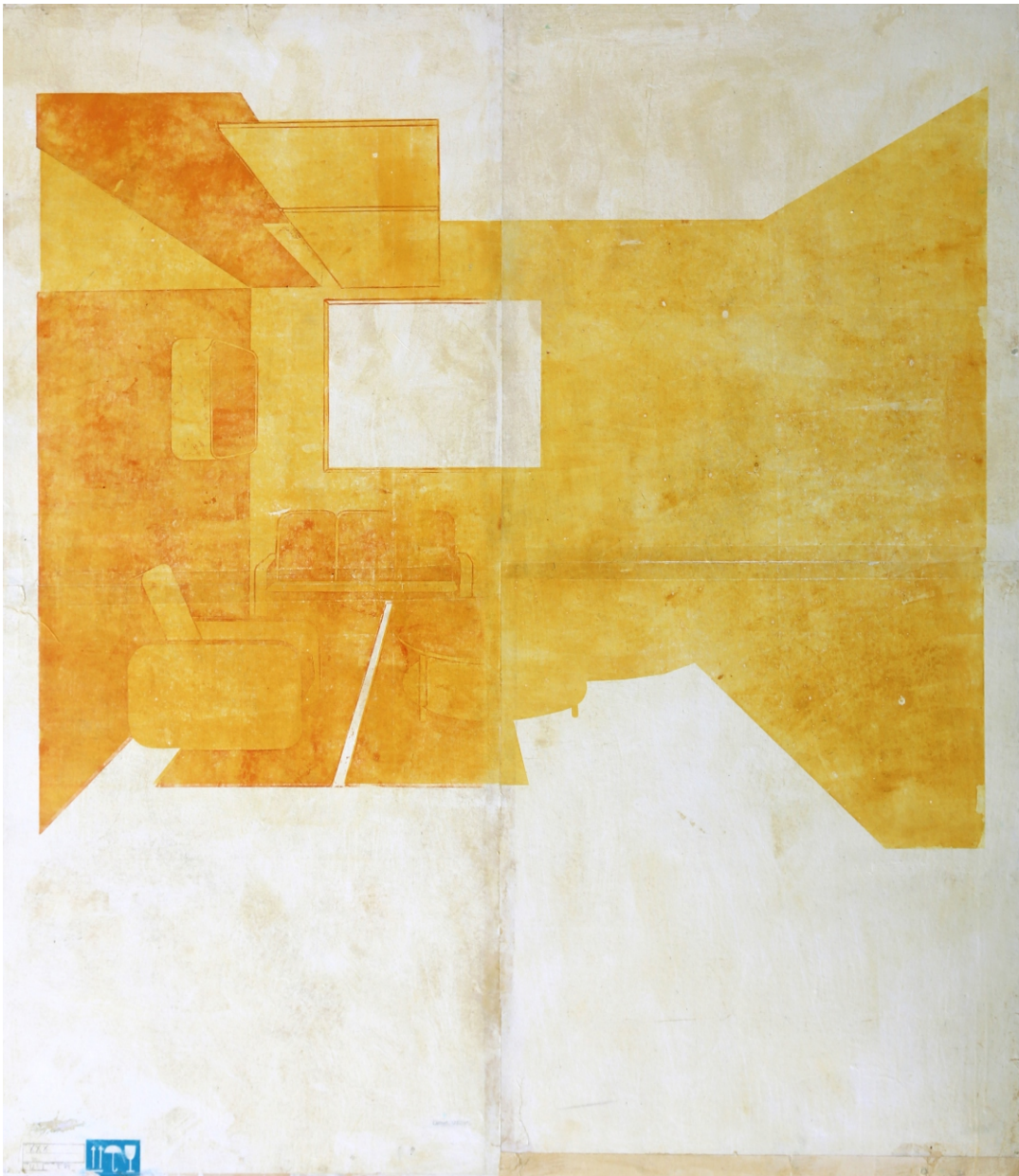
Vladislavs Grišins / Atspidums VI / Glint VI
papīrs, akvatinta / paper, aquatint / 34 x 25,5 cm / 1996

Vladislavs Grišins / Siena / Wall
papīrs, akvatinta / paper, aquatint / 31 x 26 cm / 1996

Paulis Liepa / XXX

papīrs, kartona griezumš / cardboard cut on paper / 141 x 125 cm / 2004

Paulis Liepa / RAUM 14
papīrs, kartona griezum / cardboard cut on paper / 81 x 40 cm / 2016

Paulis Liepa / BRATWURST
papīrs, kartona griezumš / cardboard cut on paper / 100 x 62 cm / 2015

Paulis Liepa / NEXT
papīrs, kartona griezumš / cardboard cut on paper / 145 x 90 cm / 2013

Paulis Liepa / APFEL 3

papīrs, kartona griezumš / cardboard cut on paper / 145 x 73 cm / 2013

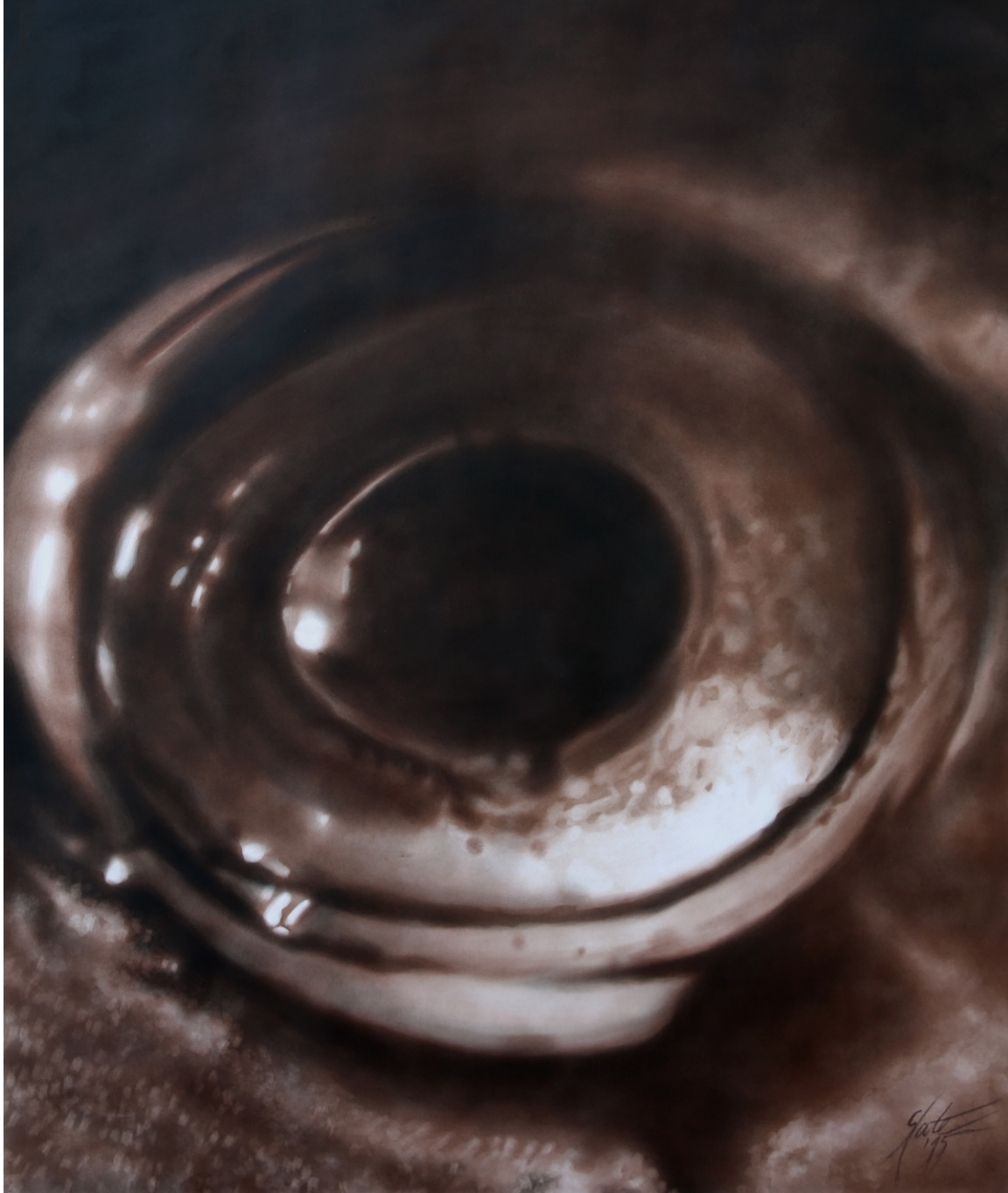
Paulis Liepa / der Pfirsich
papirs, kartona griezums / cardboard cut on paper / 100 x 62 cm / 2015

Kate Seržāne / Tête à Tête III

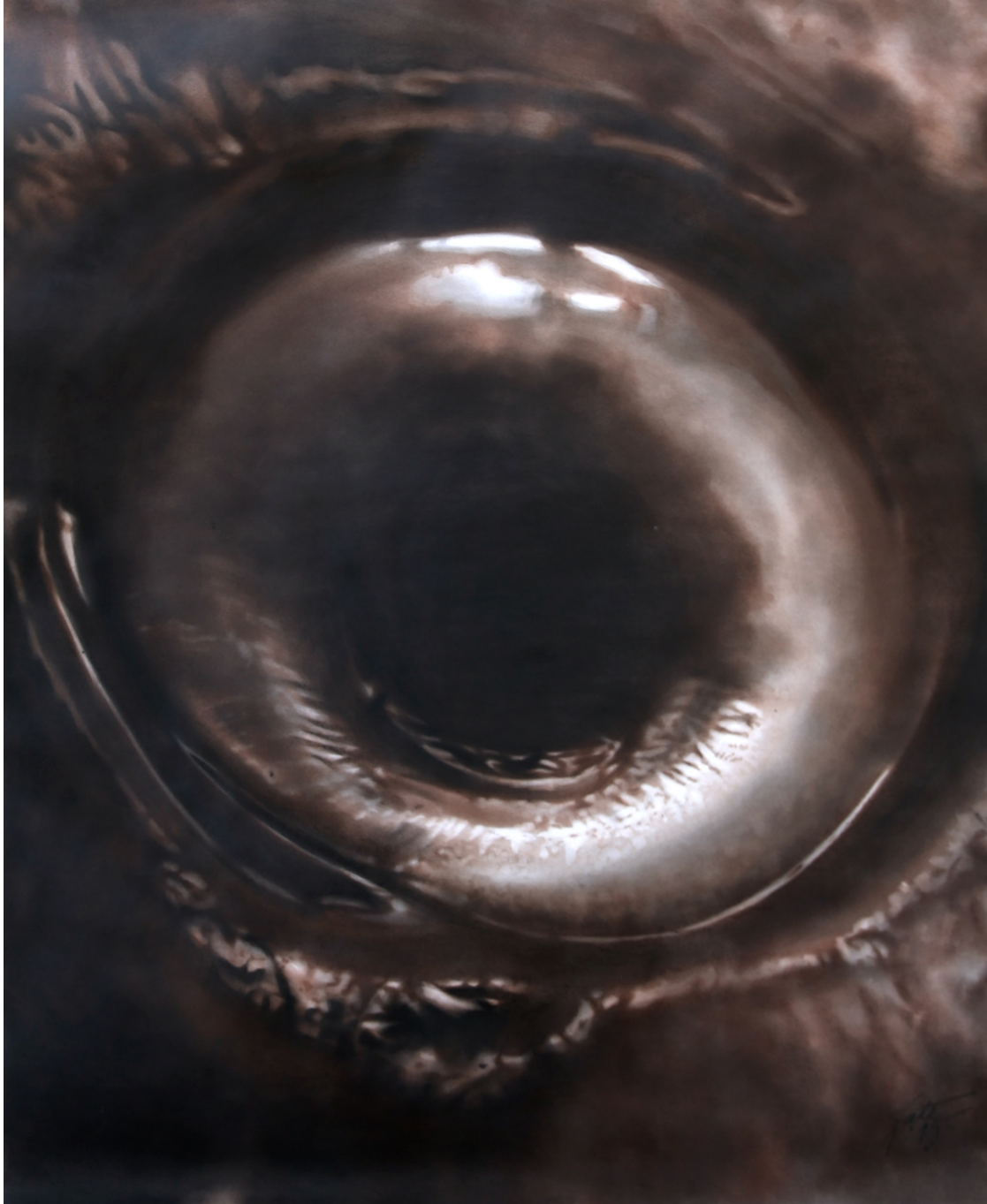
papīrs, sepija, kokogle / paper, sepia, charcoal / 190 x 150 cm / 2015

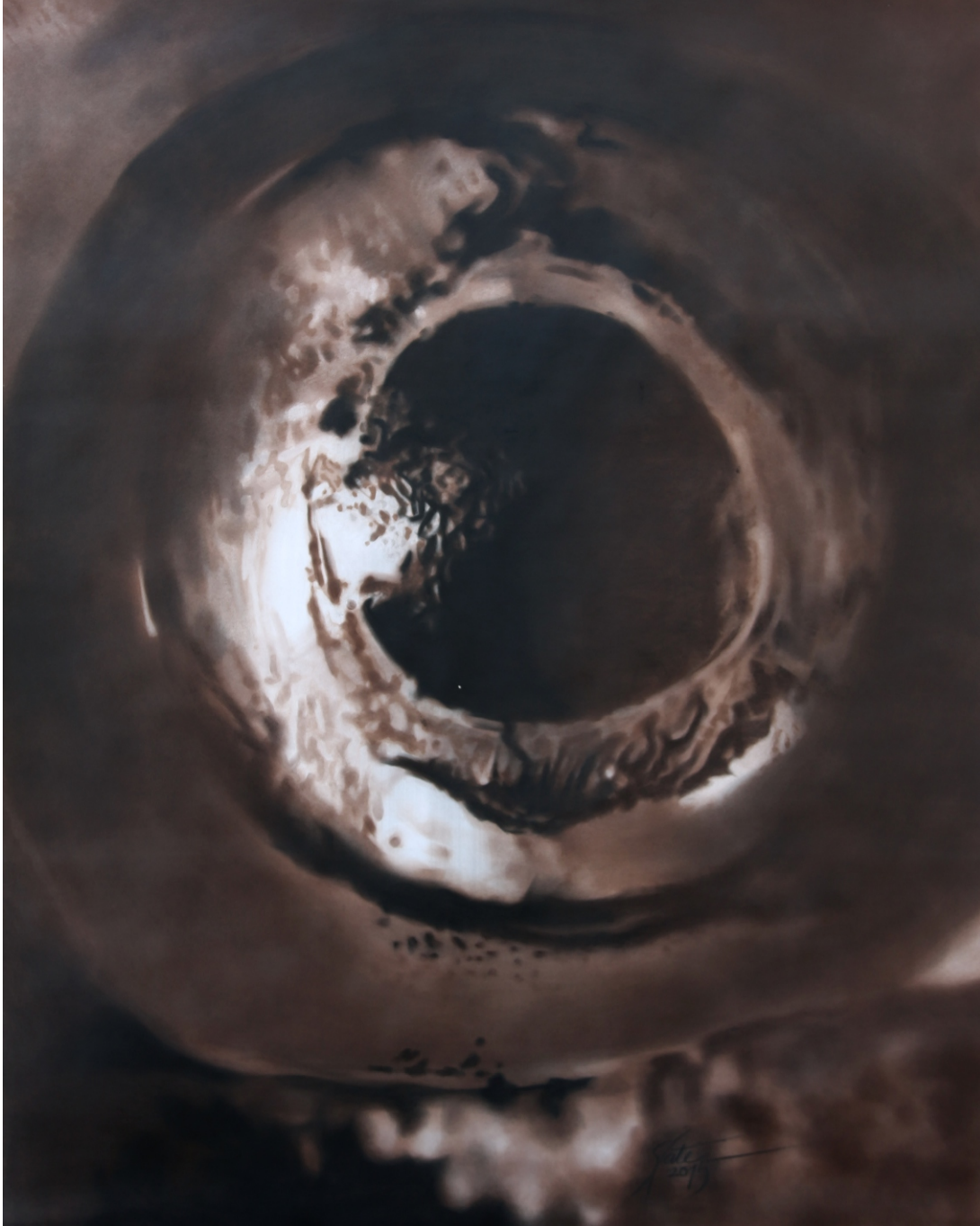

Kate Seržāne / Tête à Tête II
papīrs, sepija, kokogle / paper, sepia, charcoal / 190 x 150 cm / 2015

Kate Seržāne / Tête à Tête I
papīrs, sepija, kokogle / paper, sepia, charcoal / 190 x 150 cm / 2015

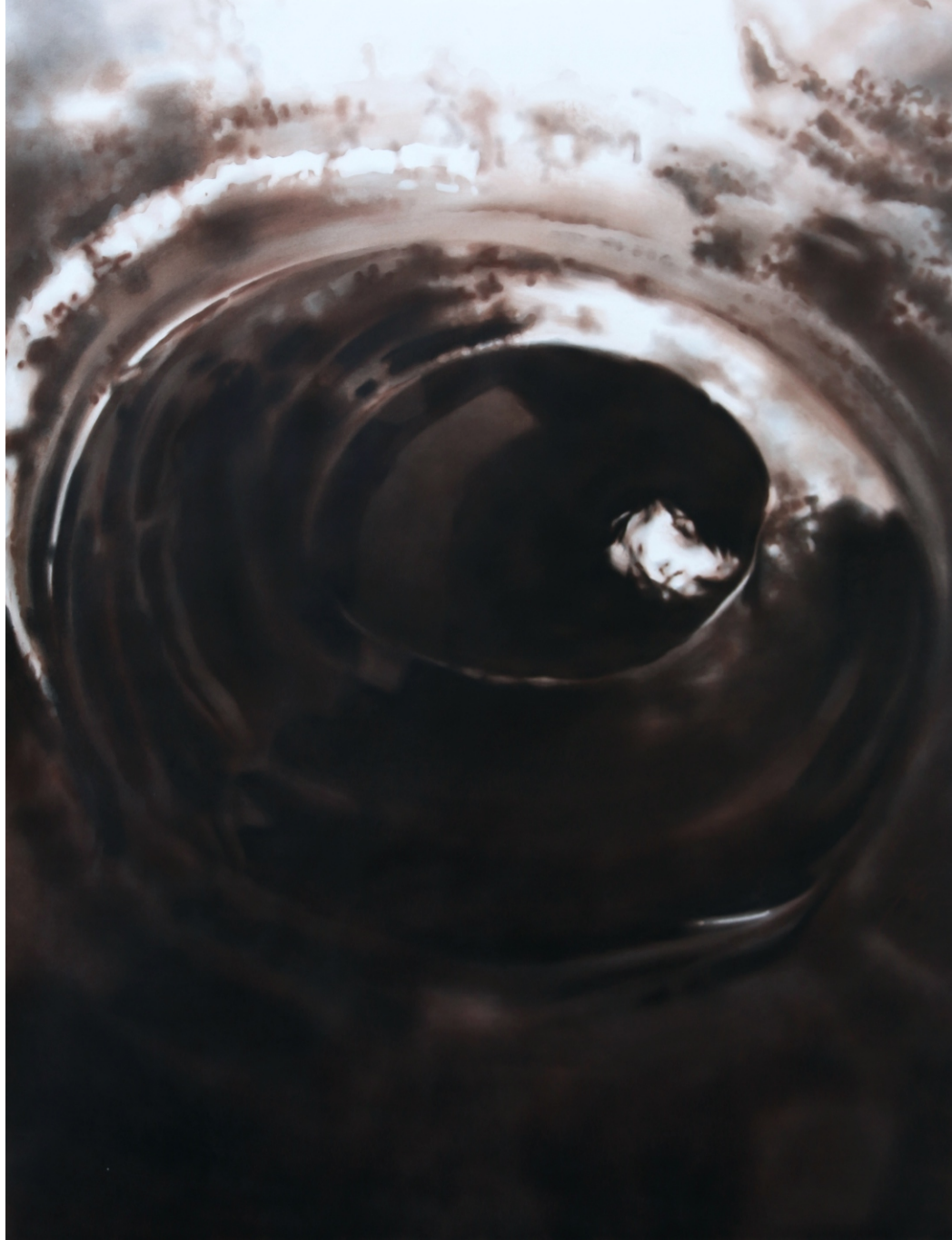
Kate Seržāne / Tête à Tête V
papīrs, sepīja, kokogle / paper, sepia, charcoal / 190 x 150 cm / 2015

Kate Seržāne / Tête à Tête VIII

papīrs, sepija, kokogle / paper, sepia, charcoal / 190 x 150 cm / 2015

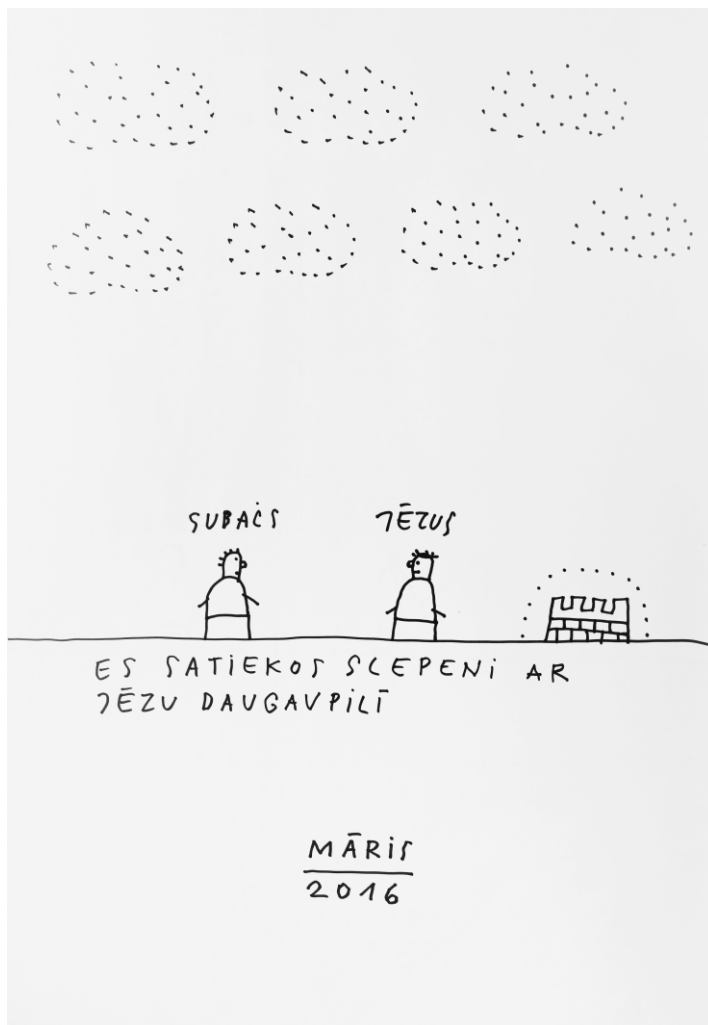

Kate Seržāne / Tête à Tête IV
papīrs, sepija, kokogle / paper, sepia, charcoal / 190 x 150 cm / 2015

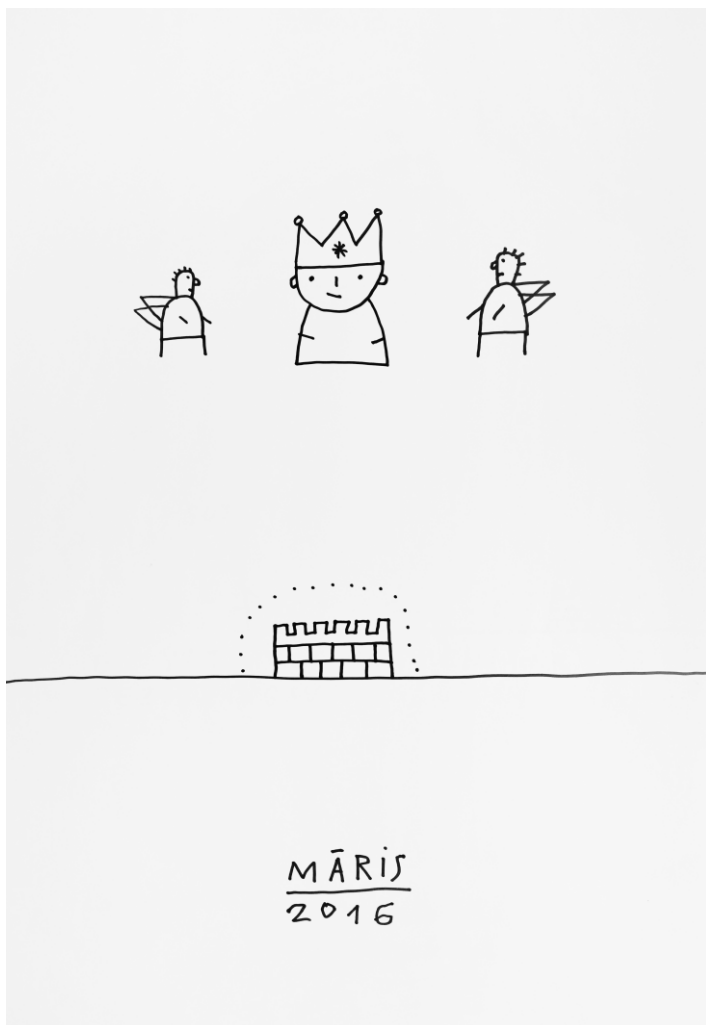

Māris Subačš / Zīmējums Nr.5 / Drawing No.5
papīrs, tušas pildspalva / paper, ink pen / 100 x 70 cm / 2016

Dārta Stafecka / Lasīšana / Reading
sausā adata, gravējums / drypoint, engraving / 7 x 7 cm / 2015

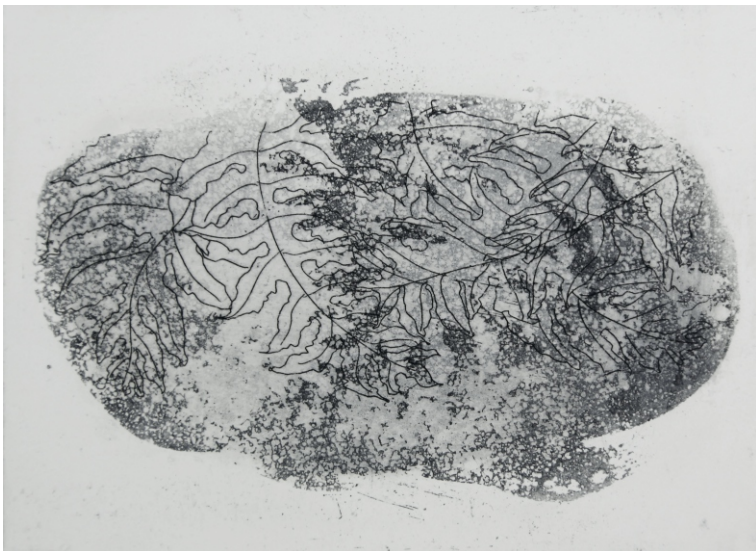

Dārta Staņecka / Peļķe I / Puddle I
rezervāža, akvatinta / lift-ground etching, aquatint / 10 x 18 cm / 2016

Dārta Stafecka / Peļķe II / Puddle II
rezervāža, akvatinta / lift-ground etching, aquatint / 12 x 16 cm / 2016

Dārta Stafecka / Peļķe V / Puddle V
rezervāža, akvatinta / lift-ground etching, aquatint / 12 x 16 cm / 2016

Dārta Stafecka / Āda / Skin

oforts, akvatinta, sietspiede / etching, aquatint, screenprint / 65 x 45 cm / 2014

Dārta Stafecka / Āda / Skin
oforts, akvatinta, sietspiede / etching, aquatint, screenprint / 65 x 50 cm / 2014

Liena Bondare, Vladislavs Grišins, Paulis Liepa, Kate Seržāne, Māris Subačs, Dārta Stafecka
GRAFIKA / GRAPHICS
izstādes katalogs / exhibition catalogue

izstāde Daugavpils Marka Rotko mākslas centrā no 2017. gada 10. februāra līdz 9. aprīlim
exhibition in Daugavpils Mark Rothko Art Centre from February 10 till April 9, 2017

izstādes kuratori / curators of exhibition - Māris Čačka, Ieva Nagliņa
redaktors / editor - Valentīns Petjko
teksts / text - Ieva Nagliņa
foto / photo - Baiba Priedīte, Ansis Starks
dizains / design - Elīna Locika
tulkojums angļu valodā - Maruta Lubāne
korektors / proofreader - Jana Taperte

vāka ilustrācija / cover illustration:

Paulis Liepa / XXX

papīrs, kartona griezumus / cardboard cut on paper / 141 x 125 cm / 2004

Devona

izdevējs / publisher - Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs / Daugavpils Mark Rothko Art Centre
iespiests / printed - Dardedze Hologrāfija

www.rothkocenter.com

ISBN 978-9934-535-42-0